

als Terroristen oder Saboteure Gewalttaten begehen, während Personen, die die Sicherheit oder Schlagfertigkeit der Besatzungsmacht in anderer Weise . . . gefährden, dem SD zu übergeben sind.' Die regeling was, aldus dit telexbericht,

'zu umständlich und damit . . . unwirksam. Es fehlt vor allem an den nötigen Polizeikräften. Truppe muss wieder die Befugnis erhalten, dass sie auch Personen, die . . . durch passives Verhalten die kämpfende Truppe gefährden, standgerichtlich oder auch ohne standgerichtliches Verfahren erschiessen kann. Es wird beantragt, den Führerbefehl entsprechend abzuändern.'

Aldus geschiedde: drie dagen later verleende Keitel het aangevraagde verlot en zulks niet aan Christiansen alleen maar ook aan de twee *Wehrmachtbefehlshaber* in Noorwegen en Denemarken, aan de drie *Oberbefehlshaber West, Südwest* (Zuidwest-Duitsland en de Elzas) en *Südost* (de Balkan) alsmede aan de *Wehrmacht* in bezet Noord-Italië.

Merkwaardig is dat ons geen gevallen bekend zijn waarin de *Wehrmacht* in bezet Nederland gebruik heeft gemaakt van de toegestane uitgebreide bevoegdheden.¹ Dat kan hebben samengehangen met de stabilisatie van het front welke zich in de loop van de herfst ging aftekenen. Was daarom het telexbericht dat op 21 september van Christiansens bureau uitging, zonder betekenis? Geenszins; het tekende een mentaliteit en die mentaliteit bleek even duidelijk uit twee gebeurtenissen die volledig binnen het ressort van de *Wehrmacht* vielen: wegens een overval op een Duitse militaire auto werd in begin oktober een deel van het dorp Putten in brand gestoken en werden zeshonderd zestig manne-

¹ Wij vermelden in dit verband dat het met name in de tweede helft van september in de grote steden nogal eens is voorgekomen dat door de *Ordnungspolizei* het vuur werd geopend op personen die met meer dan vijf bijeenstonden of die na acht uur 's avonds op straat waren; in Rotterdam vielen daardoor alleen al op 21 september zeven doden. In een bespreking op het bureau van *Beaufragter* Schröder beklagde burgermeester Voûte van Amsterdam zich eind september bij Seyss-Inquart over, zo noteerde Voûte, 'het optreden van de *Grüne Polizei* die maar in het wilde weg schiet en steeds doden maakt . . . De dolste dingen zijn daarvan het gevolg . . . Buitengewoon onaangenaam deed het aan, bij de besprekingen onthaald te worden op broodjes met spek en met ham en kaas.' (E. J. Voûte: 'Aantekening', z.d. (vermoedelijk 1 okt. 1944)). In oktober werden in Rotterdam, toen daar exemplaren op straat lagen van *De Vliegende Hollander* (het blad dat door de Geallieerde luchtmacht des nachts werd uitgeworpen), 'verschillende voorbijgangers die ze oprapten, doodgeschoten', aldus een bericht van de 'Haagse' secretaris van het College van Vertrouwensmannen, mr. J. le Poole (brief, 24 okt. 1944, van le Poole aan G. Slotemaker, Vm, III, 54); het kan zijn dat dit wel vaker is voorgekomen.